

DOROTA KLUS-STAŃSKA

Uniwersytet Gdański

KONSTRUKTYWIZM JAKO INSPIRACJA DLA EDUKACJI – DYLEMATY DIAGNOZY POSTĘPÓW UCZNI

Zmiana myślenia o procesach poznania jako źródło konstruktywizmu; inspiracje filozoficzne i psychologiczne

Problematyka konstruktywizmu wiąże się ze zmianą myślenia o poznaniu i wiedzy. Nie jest on koncepcją nową, ale jest wciąż na nowo odczytywany. Zastniał na wielu polach refleksji teoretycznej: filozoficznym, socjologicznym, psychologicznym. Na gruncie pedagogiki może być rozumiany jako filozofia nauczania. Przyjęto w nim podstawowe założenie, że o wiedzy nie do końca przesądza świat, będący przedmiotem poznania, ale uwikłanie poznania w czynnik humanistyczny.

Behawioryzm, psychologia poznawcza i konstruktywizm

Na gruncie tych trzech psychologicznych teorii uczenia się proponuje się odmienne modele wyjaśniania procesu uczenia się, sprzyjających mu warunków oraz odmienne definiowanie jego efektów. W pedagogice stają się one inspiracją dla rozumienia tego, co dzieje się w klasie szkolnej, a w wersjach pedagogiki praktycznej dla tworzenia zróżnicowanych projektów edukacyjnych. Przyjmowane są odmienne założenia dotyczące tego, czym jest wiedza i jakie są mechanizmy jej tworzenia w umyśle, czym jest sprzyjające rozwojowi ucznia nauczanie, na czym polega postęp edukacyjny ucznia, czym są wartościowe wyniki kształcenia oraz jakie są możliwości ich diagnozowania.

Modele myślenia o postępach ucznia: diagnoza zmiany i pomiar osiągnięć

W modelu behawiorystycznym przyjmuje się, że wiedza zaprojektowana jako cel kształcenia jest stosunkowo łatwa do zdefiniowania, wspólna wszystkim, bezdyskusyjnie wartościowa i znacząca, a jej przejawy są dostępne pomiarowi. Ujęcie poznawczo-konstruktywistyczne rodzi znacznie więcej dylematów, takich jak m.in.: dylematy o charakterze naukowo-teoretycznym (znacznie trudniejsze zdefiniowanie wiedzy), metodologicznym (bardziej zaawansowane matematycznie sposoby jej badania na gruncie psychologii, co znacząco ogranicza dostępność tych technik nauczycielom), społecznym (niezgodność z potocznym myśleniem o wiedzy i wynikach kształcenia), kulturowym (kontrowersyjność wobec tradycyjnego ujęcia roli szkoły, sensu lekcji szkolnych oraz funkcji selekcji uczniów), praktycznym (złożoność procedur diagnostycznych).